Realizace podpory žáků cizinců a s OMJ vč. nahrazení druhého cizího jazyka češtinou jako druhým jazykem na FZŠ Brdičkova

Mgr. Margita Danková

Mgr. Jana Kycltová

Mgr. Szvitlána Cserkun

Říjen 2024

Aktuální informace týkající se žáků s OMJ na naší škole

- Počet žáků v naší škole: 737
- Počet cizinců na naší škole: 151
- Ukrajinci: 75
- Rusové: 23
- Slováci: 12
- Rumuni: 7
- Ostatní národnosti: 36

(Uzbekistán, Bělorusko, Bulharsko, Moldavsko, Vietnam, Arménie, Libanon, Kosovo, Indie, Egypt, Jemen, Kazachstán, Maďarsko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Čína)

Personální zajištění podpory a péče

- Školní speciální pedagog
- Koordinátor pro začlenění žáků s OMJ
- Ukrajinský asistent
- Učitel pro žáky s OMJ

Ukrajinský asistent pedagoga

- Poskytuje ukrajinským žákům pocit bezpečí
- Zprostředkovává komunikaci mezi rodiči a školou (tlumočí)
- Usnadňuje práci učitelům při výuce
- Pomáhá ukrajinským žákům s adaptací na nové prostředí
- Má stabilní vyučovací rozvrh v rámci celého úvazku

- Disponibilní hodiny – uvolňování z výuky
- Financování ze zdrojů MŠMT (rozpočet)

Učitel češtiny jako druhého jazyka

- Realizuje výuku češtiny jako druhého jazyka (ČDJ) namísto němčiny
- Může být hrazen z MAX+ (nebo jiných zdrojů)
- Výuka je systematická, vede k prohloubení schopnosti komunikace a studia v češtině
- Čeština jako druhý jazyk je známkovaným předmětem (na rozdíl od jazykové přípravy pro děti s OMJ, kde známkování není vyžadováno a často není ani žádoucí)
- ČDJ je uvedeno na vysvědčení jako povinně volitelný předmět

Speciální pedagog

- Speciální pedagog se u nás ve škole zapojuje do podpory žáků s OMJ, pokud jsou u žáka diagnostikované specifické poruchy učení, vývojové poruchy řeči, intelektové oslabení či širší podpůrná opatření.
- Není výjimkou, že u žáka s OMJ, kde se nedaří dobře nastartovat jazykový rozvoj v oblasti češtiny, je přítomná vývojová dysfázie případně intelektové oslabení (matematika!).
- Nácvik čtení, psaní, počítání, rozvíjení grafomotoriky, percepčních schopností, cvičení pozornost atd.
- PSPP i 2 hodiny týdně nejsou výjimkou.
- Aktuálně ve spec. ped. péči je 15 žáků
- V rámci disponibilních hodin – uvolňování z výuky
- Problém je komunikace s rodiči, strukturování, krokování…
- Konzultace s tlumočníkem, překladač
- Financování z podpůrných opatření (PPP, SPC)

Organizace poskytované podpory a péče

- Zařazení do ročníku řeší vedení školy + ŠPP – skladba žáků ve třídách je určující pro zařazení žáka do třídy, případně do ročníku. Vliv má také přítomnost asistenta pedagoga ve třídě.
- Konzultace s rodiči při přijímání dítěte do školy + v dalších dnech, aby bylo pro rodiče zřejmé, jak se bude dítě vzdělávat.
- Zmapování schopností a dovedností dítěte pedagogy i ve třídě v průběhu vyučování – identifikace potřeb, nastavení podpory – snažíme se co nejdříve.
- Učitel ČDJ provede diagnostiku
- Speciální pedagog provede diagnostiku
- V případě masivních či kombinovaných potíží domlouváme vyšetření v PPP – úprava výstupů, vzdělávání podle Lex Ukrajina u dětí z UA.
- Individuálně nastavujeme rozvrh a hodiny jazykové přípravy či ČDJ.
- Komunikace s vyučujícími, podle situace PLPP nebo IVP.
- Komunikace s učiteli ohledně výuky žáků s OMJ se postupně zkvalitňuje, zafungovala také osobní zkušenost učitelů, lépe rozumí situaci žáků, ale je to stejně nekončící proces – každý žák je jiný…

Diagnostika a stanovení úrovně podpory

- Před zahájením samotné práce se žákem s OMJ je třeba provést jazykovou diagnostiku
- Je možno využít diagnostický test pro děti s OMJ organizace META (inkluzivniskola.cz)
- Nebo určit jazykovou úroveň dítěte na základě rozhovoru
- Nebo obě možnosti zkombinovat dle aktuálních potřeb
- Zjištění úrovně dovedností, schopností a znalostí učiteli konkrétních předmětů – tzn. jak se žák zapojí, sleduje, projevuje zájem…
- Po dohodě s ředitelem školy (v závislosti mimo jiné na finančních a personálních možnostech školy) je stanovena míra jazykové podpory, dítě je zařazeno do skupiny.

Metodika výuky ČDJ

- Desatero úspěšného učitele ČDJ
- ČDJ není výuka českého jazyka a literatury
- Diagnostika a stanovení jazykové podpory
- Konverzace jako základ
- Čtení, psaní, počít… nene, práce s textem – čtení s porozuměním
- Práce s poslechem
- Tvůrčí psaní, jazykové hry
- Doplňkové aktivity

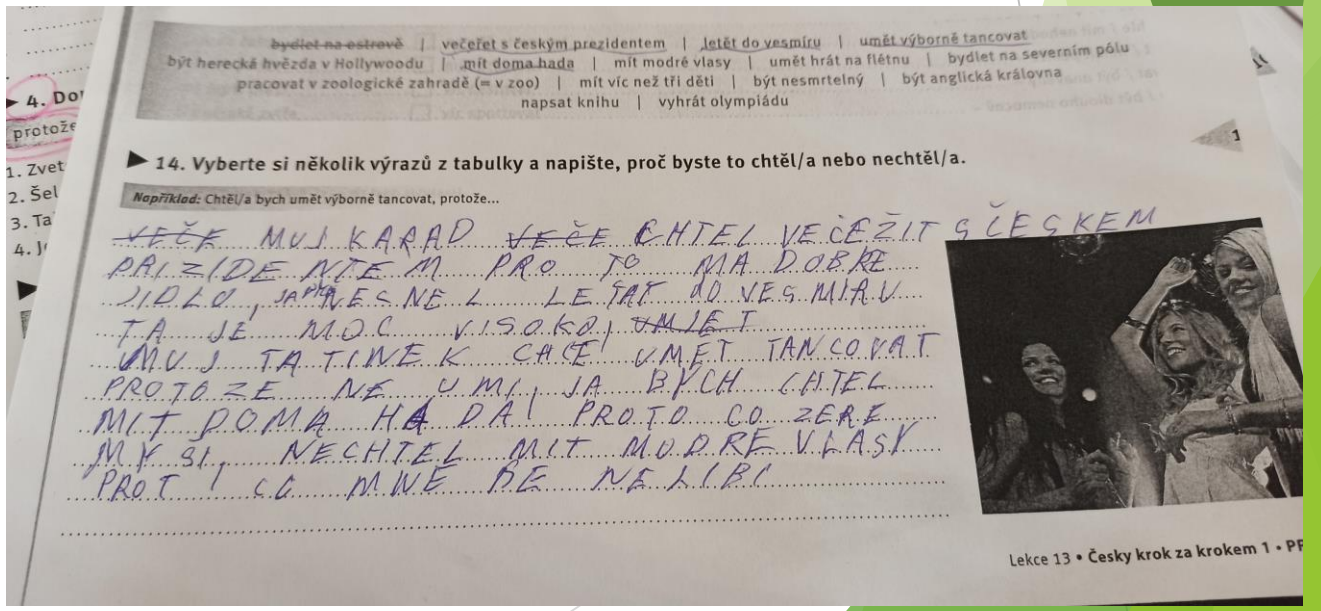

Desatero úspěšného učitele ČDJ

- Vytvářím bezpečné prostředí
- Zařazuji pestré aktivity – ale ne přehnaně (chci zaujmout, ne zahltit)
- Nastavím důvěrný vztah mezi sebou a žáky, ale i mezi žáky ve skupině
- Zaměřuji se na pokrok dítěte, ne na absolutní znalosti
- Dokážu se vcítit do situace dítěte
- Učím komplexně – cílem je integrovat dítě do české společnosti, ne učit „jen“ češtinu
- Snažím se využívat pozitivní motivace
- Předkládám češtinu jako skvělý komunikační prostředek, nikoliv jako nutné zlo
- Udržuji průběžně bezpečné prostředí

ČDJ není to samé jako český jazyk a literatura – učíme jinak!

- Češtinu jako druhý jazyk učíme jinak než český jazyk jako školní předmět pro rodilé mluvčí
- Styl a metody výuky se podobají spíše výuce cizího jazyka
- Zároveň je ale důraz kladen na fakt, že čeština se pro děti s OMJ stává druhým jazykem, jazykem, ve kterém komunikují, učí se, přemýšlí
- Hlavní důraz je kladen na schopnost domluvit se – vyjádřit své potřeby, znát základní sociální fráze pro bezproblémový společenský kontakt, přečíst si důležité informace, rozumět, co kdo říká
- Neméně důležité je budování schopnosti vést dialog/pružně reagovat na otázky
- Až po zvládnutí těchto dvou požadavků přichází na řadu systematická gramatická pravidla. Do té doby jsou pravidla předkládána ve významových celcích adekvátně k tématu a aktuálním schopnostem žáků

Dialog jako základ

- Stěžejním prvkem zvládnutí školních povinností v druhém jazyce je dialog. Dítě musí umět komunikovat především s učiteli a dalšími zaměstnanci školy – rozumět pokynům a adekvátně na ně reagovat, vyjádřit vlastní potřeby, umět požádat o pomoc, umět pozdravit, poděkovat, říct, že něčemu nerozumí.
- V bezpečném prostředí OMJ skupiny se děti rychleji odváží účastnit se dialogu. Mohou si dovolit dělat chyby, mluvit v izolovaných slovech, dlouho přemýšlet – nestanou se kvůli tomu terčem (ani pomyslného) posměchu.
- Dialog o blízkých tématech je dětem příjemný. Obvykle chtějí sdílet své zážitky (co jste dělali o víkendu), povídat o rodině (mnohdy o členech rodiny, které kvůli stěhování již nevídají), o svých zálibách, hračkách, zvířatech (opět často o těch, které museli opustit/zanechat v původních domovech)
- Ne neobvyklé je ale, že děti mají tzv. **tiché období** – tedy odmítají mluvit kdekoliv s kýmkoliv. Může trvat rozdílně dlouho a je dobré ho respektovat, a nabízet aktivity, kterých se může zúčastnit, a mluvit přitom nemusí (např. pantomima, kreslení obrázků k příběhu atp)

Poslechové aktivity

- Audionahrávky by měly být nedílnou součástí výuky
- Mohou doplňovat cvičení v učebnici nebo být samostatným prvkem
- Vždy by měly být použity promyšleně a s nějakým cílem
- Práce s poslechem má být strukturovaná – předposlechové aktivity – samotný poslech s úkoly – navazující aktivity
- Poslech je vhodné tematicky sladit s ostaními prvky hodiny/plánu
- Jako poslech mohou sloužit: audionahrávky ke cvičením v učebnici; samostatné poslechové aktivity typu „Krátké české zprávy“ (czech

stepbystep.cz, zpracováno si s metodikou a úkoly), pohádky, písničky, adaptovaná próza

Např.: Krátké české zprávy, pohádka O modrém kocourkovi, Byl jednou jeden život, Paxi, Hádej, jak moc tě mám rád apod.

Čtení, práce s textem

- Čtení (zvláště nahlas) může být pro děti s OMJ neobvykle obtížné. Obzvlášť pro ty s nedostatečnou znalostí latinky.
- Ačkoliv dítě zdánlivě velmi dobře čte, často čtenému textu vůbec nerozumí nebo jen velmi omezeně
- Je vhodné zařazovat čtení s porozuměním = o přečteném si povídat, nebo zařadit otázky k danému textu, úkoly
- Čtení s porozuměním lze zařazovat už od nejnižších úrovní – přizpůsobujeme náročnost s ohledem na dosaženou jazykovou úroveň
- Motivujeme děti k tomu, aby samy četly v češtině – zásadní pro rozvíjení i utužení slovní zásoby

Tvůrčí psaní, jazykové hry

- Osvěžení výuky
- Lze pro všechny úrovně
- Neomezená škála možností
- Obvykle oblíbené

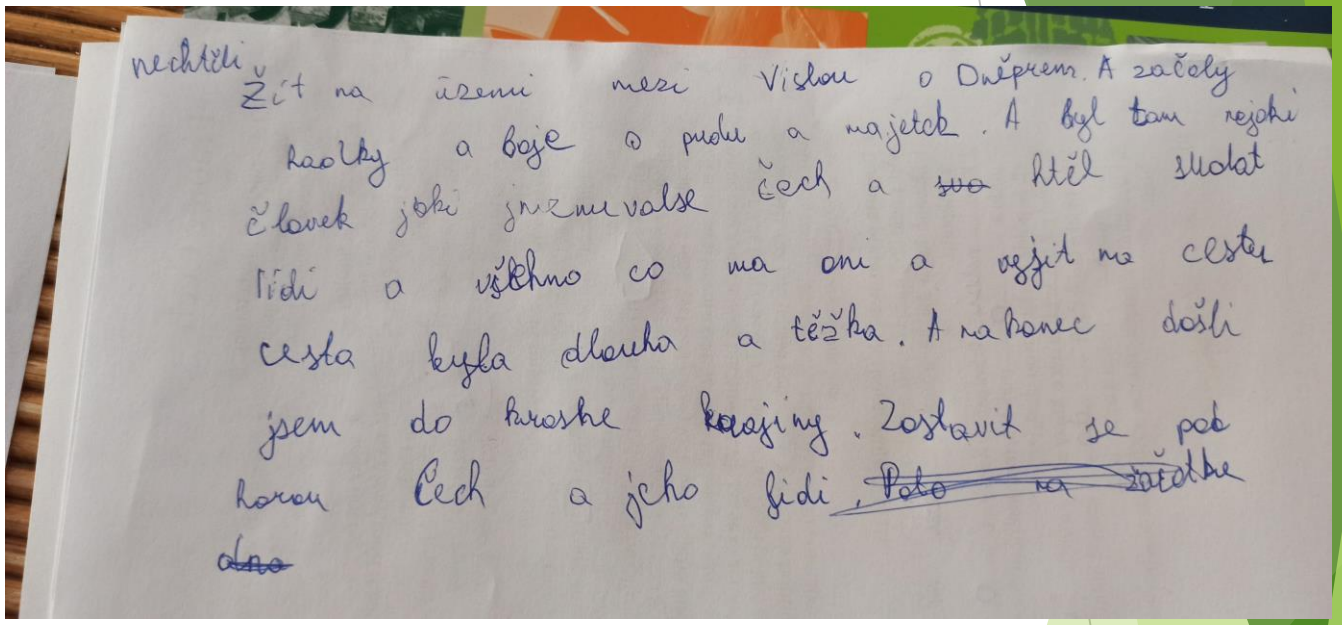

- Příklady: vypráví se (čte/poslouchá) část příběhu, je třeba dotvořit konec
  - Společně namalujeme na tabuli obrázek (každý namaluje něco), potom postupně podle obrázku tvoříme příběh/pohádku
  - Šibenice
  - Rozházené slovo na písmenka – tvoříme co nejvíc slov (soutěž, možno jednotlivci nebo týmy)

Další doplňující aktivity

Soutěže, nástěnky, prezentace, divadelní (hudební) vystoupení

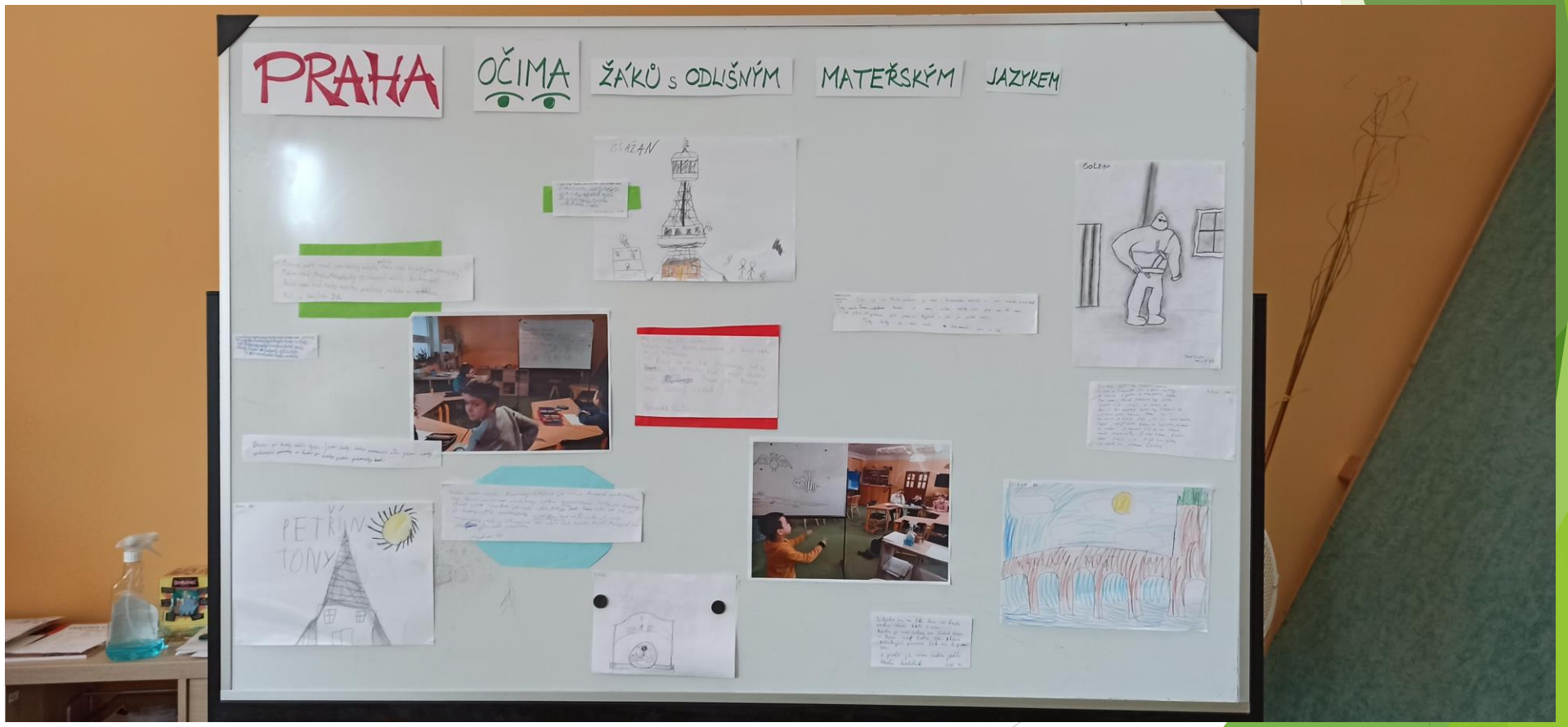

Knihy, hry a další doplňkové aktivity

- Jakékoliv knihy tematicky nebo formou jazyka blízké cílové skupině (čtení je základ)
- Adaptovaná próza např. od Lídy Holé (ale i další) – klasická česká literatura upravená do jednodušší češtiny podle jazykové úrovně cílové skupiny. Obsahuje nahrávky textu, lze kombinovat s poslechem, gramatické úkoly k textu.
- Jednoduché pohádkové příběhy se srozumitelnou češtinou – ať už původní české animované pohádky, nebo vhodně dabované zahraniční (O modrém kocourkovi; Hádej, jak moc Tě mám rád; Byl jednou jeden život; Paxi) *(Pohádky by neměly být pouštěny „jen tak“, děti by měly dopředu být obeznámeny s tématem, dostat k ukázce konkrétní úkoly nebo otázky (např. napiš jména zvířátek, která se v příběhu objeví; spočítej, kolik planet Paxi ukázala; atp)*
- Deskové hry s jednoduchými pravidly, zvláště ty podporující komunikaci mezi hráči, pro pokročilejší mohou být úkolové deskovky (splň úkol)
- Karetní hry (Dobble)

„Sezónní“ tipy na zpestření výuky

- Praktické ukázky českých zvyků a tradic. Žáci se o tradice zajímají mnohdy víc, než by nás napadlo (často víc než čeští žáci) – hledání velikonočního zajíčka, Mikuláš a čert, vánoční tradice atp.
- Soutěže – velké (celoškolní), mikro (v rámci pracovní skupiny). Soutěže s přiměřenou náročností a lákavou odměnou (bonbon, nálepka, kartička se smajlíkem) motivují k většímu výkonu
- Vyhledávejte a zapojujte se do mimoškolních soutěží
- Pokud je to možné, zorganizujte poznávací výlet (okolí školy, divadlo, muzeum)

Výuka žáků 1. stupně pracovna učitele ČDJ

Výuka žáků 2. stupně pracovna učitele ČDJ

Zdroje využitelné při výuce OMJ – aplikace, učebnice, aktivity I.

Učebnice ČDJ pro nečtenáře a začínající čtenáře

- Čemusová, J., Dolečková P., Štindlová B., Štindl O.: Manuál pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latinky. Člověk v tísni, o.p.s. 2005
- Flanderková, A.: Můj první pracovní sešit z ČJ - pro žáky cizince.
- Garlin, E.: Materiály KIKUS (obrázkové karty, pracovní listy s obrázkovými kartičkami, pracovní listy pro práci rodičů a dětí). META, o.p.s. 2016
- Hesová, A., Škodová, S.: Čeština pro žáky-cizince: Pracovní karty pro začátečníky. VÚP 2010
- Kotyková, S., Lejnarová, I.: Čeština pro malé cizince 1, 2. Knižní klub 2005
- Kubíčková, K.: Abeceda - karty písmen. ZŠ Gutha Jarkovského 2010
- Lacinová , P.: Nečtu, nepíšu, učím se česky. CIC, o.p.s. 2018
- MY Aktivity, o.p.s.: 1, 2, 3, 4, 5 s Fidem umím česky hned. Praha 2019
- Ošmera, R.: Kurz pro děti (video a pracovní listy pro děti ve věku 5-8 let). 2022
- Převrátilová, S. a kol.: Adaptovaná próza: O pejskovi a kočičce. Akropolis 2019
- Škodová, S.: Domino. Český jazyk pro malé cizince 1, 2 (učebnice, pracovní sešit, metodika). Wolters Kluwer ČR, a. s. 2010, 2012.
- Tenorová, A.: Hrátky s češtinou. ZŠ a MŠ náměstí Svobody 2
- Vojtkovská, P.: Annjong hasejo, paní učitelko (pracovní listy, pexesa, metodika). ZŠ Frýdek-Místek 2008.

Zdroje využitelné při výuce OMJ – aplikace, učebnice, aktivity II.

Učebnice ČDJ pro mladší žáky (7 – 11 let)

- Čemusová, J., Dolečková P., Štindlová B., Štindl O. Manuál pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latinky. Člověk v tísni, o.p.s. 2005
- Dalecká, J., Václavková, M.: Kurz českého jazyka pro začátečníky. Most PRO, o.p.s.
- Flanderková, A.: Můj první pracovní sešit z ČJ - pro žáky cizince.
- Hanzová, M.; Kamiš, K.: Učíme se česky 1, 2. Pansofia, 2002, 2010.
- Havlíková, D., Ošmera, R.: Česky s vlaštovkou 1, 2 (Jak učit češtinu jako druhý/cizí jazyk – pracovní listy pro výuku dětí i dospělých). AUČJC 2019.
- Hesová, A., Škodová, S.: Čeština pro žáky-cizince: Pracovní karty pro začátečníky. VÚP 2010.
- Hlaváčková, J.: Čeština pro cizince. Soubor metodických listů. ZŠ Staňkova, Brno 2010.
- Janoušková, Z. (ed.) a kol.: Čeština do školy. CIC 2014.
- Jaurisová, B., Pánová, M.: Prázdninová škola češtiny. NIDV 2016.

Zdroje využitelné při výuce OMJ – aplikace, učebnice, aktivity III.

Učebnice ČDJ pro mladší žáky (7 – 11 let)

- Kotyková, S., Lejnarová, I.: Čeština pro malé cizince 1, 2. Knižní klub 2005.
- Kubíčková, K.: Abeceda - karty písmen. ZŠ Gutha Jarkovského 2010.
- Procházková, P.: Sociokulturní minimum pro malé cizince. Obecně prospěšná společnost Nebelvír 2010.
- Kořánová, I.: Česká čítanka. Adaptované texty a cvičení ke studiu češtiny jako cizího jazyka. Akropolis 2013.
- Překladové slovníčky v různých jazycích k jednotlivým předmětům. SPN 2002.
- Převrátilová, S. a kol.: Adaptovaná próza: O pejskovi a kočičce. Akropolis 2019.
- Punčochář, M.: Vzdělávání dětí cizinců v Ústeckém kraji (Aplikace spisovného jazyka; Čeština kolem nás). Europa Concept CZ a Poradna pro integraci 2011.
- Svobodová, J.: Učím se česky 1 (pracovní učebnice). Harry Putz, Liberec 2012, metodika.

Učebnice vhodné pro starší žáky (11 – 15 let)

- Antošová, J. a kol.: Třesky plesky, uč se česky! Čeština pro gymnázia 1. Staatsministerium für Kultur 2005.
- Antošová, J. a kol.: Uč se česky, je to hezký! Čeština pro gymnázia 2. Staatsministerium für Kultur 2008.
- Antošová, J. a kol.: Je to hezký, umět česky! Čeština pro gymnázia 3. Tematická textová učebnice. Gymnázium Pirna 2006.
- Cvejnová, J.: Česky, prosím Start, I, II, III. Karolinum 2011, 2013, 2012, 2017.
- Čemusová, J., Dolečková P., Štindlová B., Štindl O.: Manuál pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latinky. Člověk v tísni, o.p.s. 2005.
- Dalecká, J., Václavková, M.: Kurz českého jazyka pro začátečníky. Most PRO, o.p.s.
- Dousková, J., Štenclová K., Fraňková, L.: Česky vesele a hezky. Centa 2005.
- Froulíková, L.: Zahrada českého jazyka. Academia 2003.
- Froulíková, L.: Adam a Eva v Českém ráji. Academia 2008.
- Havlíková, D., Ošmera, R.: Česky s vlaštovkou 1, 2 (Jak učit češtinu jako druhý/cizí jazyk – pracovní listy pro výuku dětí i dospělých). AUČJC 2019.
- Hlaváčková, J.: Čeština pro cizince. Soubor metodických listů. ZŠ Staňkova, Brno 2010.
- Holá, L.: Adaptovaná próza: Pohádky, Povídky malostranské, Pražské legendy, Staré pověsti české a moravské. Akropolis 2011, 2012, 2013.
- Holá, L.: Čeština Expres 1, 2, 3, 4. Akropolis 2011, 2014, 2019.
- Janoušková, Z. (ed.) a kol.: Čeština do školy. CIC 2014.
- Jaurisová, B., Pánová, M.: Prázdninová škola češtiny. NIDV 2016.
- Kol. autorů: Materiály pro výuku českého jazyka v Bavorsku. Stupeň A1+, A2. Mnichov 2011, 2013.

On-line aktivity, aplikace pro ČDJ

- Umimcesky.cz
- Vcelka
- Duo lingo
- Levou zadni

- www.meta-ops.cz
- www.inkluzivniskola.cz
- https://czechstepbystep.cz

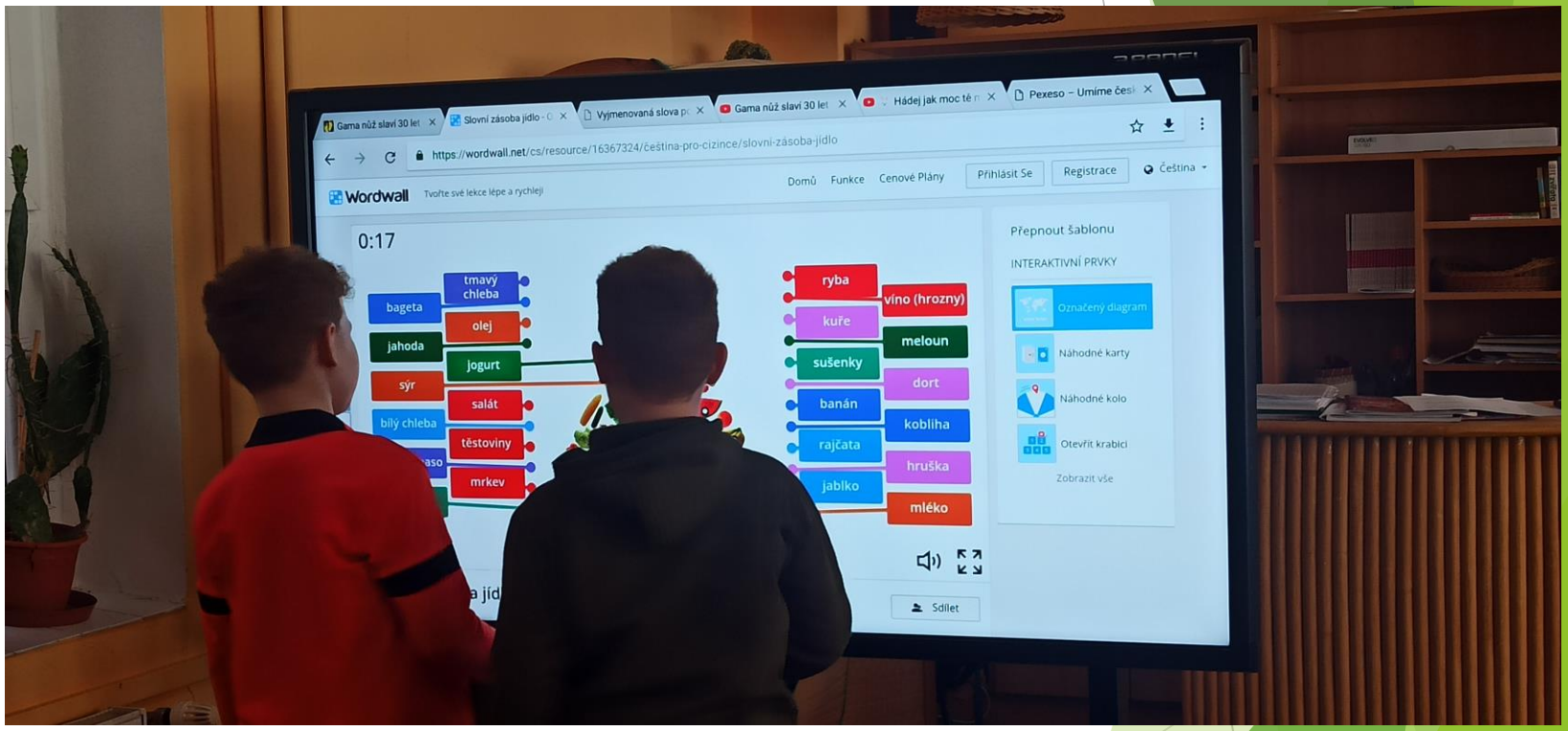

https://whiteboard.fi
https://learningapps.org (CZ)
https://wordwall.net (CZ)
https://bamboozle.com

https://kahoot.com
https://quizlet.com
https://www.flippity.net

kočka
sůl
kočka
★ 20 ★
spongebob

Vánoční koledování ukrajinských dětí pro učitelský sbor

Jak hodnotit žáky s OMJ (z UA)

- Vycházíme z ověřených zdrojů, že pokud mají žáci s OMJ dostatečnou jazykovou podporu, motivaci a alespoň průměrný intelekt, mohou plynule konverzovat v češtině po 2 -3 letech. Odborný jazyk (akademický) ovládají až po 5 -7 (10) letech.
- Slovní hodnocení považujeme za základ, kde je to možné případně kombinované se známkou.
- Hodnotíme individuální pokrok žáka v předmětu, nesrovnáváme s ostatními žáky.
- Zohledňujeme náročnost výuky v jiném než mateřském jazyce – to, že s námi dítě už dokáže komunikovat, neznamená, že se dokáže orientovat v odborném textu a získávat a upevňovat znalosti v jiném jazyce.
- Kompletní metodika hodnocení: https://www.edu.cz/methodology/metodika-k-hodnoceni-zaku-v-zakladnich-skolach-dle-zakona-lex-ukrajina-ve-skolnim-roce-2022-2023/

Okolnosti, které mají vliv na hodnocení žáka s OMJ, specifika žáků z UA

- u všech žáků-cizinců v základním vzdělávání platí, že je nutné zohlednit při jejich hodnocení **nedostatečnou znalost vyučovacího jazyka**, neboť se jedná o závažnou souvislost, která ovlivňuje jejich výkon
- U žáků z Ukrajiny je na rozdíl od ostatních cizinců možné upravovat na nezbytně nutnou dobu vzdělávacího obsah, tzn. předměty, kterých se žák vůbec neúčastní, se nehodnotí a neuvádí se ani na vysvědčení.
- U předmětů, kterých se účastní, se hodnotí zvládnutí obsahu, případně upraveného obsahu.
- Pokud má v Doporučení z ŠPZ upravené výstupy, vycházíme z nich.
- Nastavení požadavků v IVP nebo PLPP.

Hodiny ČDJ

Ve skupině dalších dětí výhradně s OMJ se cizojazyčné děti snáze a rychleji uvolní, začnou komunikovat. Čím různorodější skupina je (jiné mateřské jazyky), tím silnější bývá dynamika skupiny. Čeština se zde zcela přirozeně stává jediným komunikačním prostředkem.

Učitel ČDJ si vede poznámky o pokrocích jednotlivých žáků a předává své hodnocení ostatním učitelům, kteří k němu mohou přihlédnout při hodnocení prospěchu žáka v kmenových předmětech.

Při posuzování pokroků žáka a celkovém hodnocení sledujeme zejména:

- jak se žák-cizinec snažil integrovat do nového prostředí;
- jak se snažil spolupracovat se spolužáky se stejným mateřským jazykem a se spolužáky s jiným mateřským jazykem);
- jak se snažil plnit zadané úkoly (včasnost, kvalita, ale i tvořivost apod.);
- zda a jak plnil další doplňkové úkoly;
- případně výsledky předchozího vzdělávání na Ukrajině, osobní portfolio žáka (v listinné či digitální podobě).
- Pokud škola zajišťuje žákům hodiny ČDJ, přihlížíme k hodnocení učitele ČDJ. V hodinách ČDJ často podchytíme dříve individuální pokroky žáka (nemá zde ostych před kolektivem českých dětí).
- Učitelé respektují hodnocení učitele ČDJ, často se bez něj neobejdou.

Doporučení

- Při řešení otázek týkajících se hodnocení žáků-cizinců je vhodné zapojit do komunikace se zákonnými zástupci tlumočníka.
- Žákům i zákonným zástupcům je potřeba včas a srozumitelně vysvětlit pravidla pro hodnocení v českých školách, konkrétní důsledky určitých opatření týkajících se hodnocení chování a prospěchu včetně specifik při přechodu na střední školu.
- Žáci – cizinci i jejich rodiče nemají často žádné, nebo jen velmi omezené povědomí o fungování českého školství. Všechno je pro ně nové (je vhodné vytvořit např. leták nebo příručku školy pro nově příchozí žáky s OMJ).
- Často je škola až na druhém místě zájmu v rodině. Toto je třeba neodsuzovat, ale raději vysvětlovat (s názornými příklady), proč je vzdělávání dítěte pro rodinu žáka i v těžké situaci zásadně důležité.

Jak řešit problematické situace, které mohou při práci s žáky OMJ nastat (příklady z praxe)

- Při práci s žáky s OMJ se často dostáváme do neobvyklých, mnohdy i velmi náročných situací.
- Základem úspěšného řešení je komunikace napříč učitelským sborem, kontakt s rodinou dítěte a komunikace se samotným dítětem.
- Nebojte se říct si o pomoc. Některé situace patří do rukou odborníkům – ať už jde o pomoc psychologa, speciálního pedagoga nebo organizace zabývající se prací s cizinci.

NAHOŘE
VLEVO
UPROSTŘED
VPRAVO
DOLE

Běžné problémy, kterým dítě s OMJ po nástupu do školy může čelit:

- Dítě často a mnohdy velmi intenzivně pláče, je vystrašené, úzkostné.
- Dítě je agresivní (vůči sobě, vůči ostatním), tzv. „zlobí“.
- Dítě nekomunikuje.
- Dítě se odmítá (není schopno) zapojit do výuky, přestože mu v tom již 100% nebrání jazyková bariéra.
- Dítě odmítá chodit do školy (skryté záškoláctví nebo chodí za školu).
- Dítě zcela přestalo docházet do školy, rodina přestala komunikovat.
- Jiné specifické problémy – přichází se zdravotním hendikepem, mělo nebo stále má potíže i v mateřském jazyce, má specifické poruchy učení či chování.

Kazuistika 1.

- Žák pochází z Kazachstánu, je mu 14 let, v Kazachstánu studoval na anglickém gymnáziu.
- Před příjezdem do ČR absolvoval několikaměsíční online kurz ČJ. Do ČR přijel v únoru 2022, byl zařazen do 8.třídy. Již během prvních měsíců je zřejmé, že jde o mimořádně nadané dítě. Jeho matka je velmi ambiciózní a pro syna si představuje pokračování na gymnáziu, ideálně nějakém prestižním.
- Chlapec dělá velké pokroky v hodinách ČDJ, pilně pracuje i doma (jazyková podpora 5h týdně plus individuální doučování). V matematice vykazuje nadprůměrné znalosti a schopnosti. V češtině pochopitelně za necelý rok nedokáže přes všechno nadání dělat takové pokroky, aby bez problémů zvládl testy CERMAT, matka nicméně trvá na gymnáziu.

Kazuistika 2.

- Žákyně pochází z Vietnamu, narodila se v ČR vietnamským rodičům, rodiče mají obchod, česky ale umí jen pár frází. Dívka má staršího bratra, který již mluví česky dobře na komunikační úrovni i školní.
- Na začátku školní docházky žákyně vůbec nemluví, mračí se, nezapojuje se. Jazyková podpora byla nastavena na 5h ČDJ týdně, v nehomogenní skupině stejně starých dětí (jiné národnosti). Po několika měsících začíná komunikovat v rámci hodin ČDJ, opatrně se zapojuje do aktivit. V kmenové třídě stále mlčí a mračí se.
- V druhém pololetí dokáže děvče komunikovat plynule, byť s četnými chybami. Ve třídě stále mlčí – na dotazování, proč v hodině ČDJ mluvit umí a mluví hodně, a v kmenové třídě ne, odpovídá: „Protože já mluvím ne dost česky mluvit kde české děti“.

Kazuistika 3.

- Chlapec měl před nástupem do školy absolvovat intenzivní adaptační kurz na partnerské ZŠ. Kurz ovšem nedokončil, byl vyloučen pro nepřizpůsobivé chování, které vyvrcholilo agresivním „útokem“ na dívku, která po incidentu musela být ošetřena na chirurgii.
- Do první třídy tedy nastoupil zcela bez znalosti českého jazyka, byl dominantní, bez obvyklých sociálních návyků, se silným motorickým neklidem. V tenzi se uchyloval k agresi – ničení nábytku nebo pomůcek, případně k fyzickému napadání okolí.
- Děti v kolektivu se mu brzy začaly vyhýbat, některé se ho bály, což jeho tenzi zvyšovalo.
- V hodinách ČDJ dělal minimální pokroky, silný motorický neklid přetrvával i v jinak bezpečném prostředí, jeho agresivní výpady a rušení hodiny znepříjemňovaly práci ostatním žákům.
- Ve spolupráci s PPP se nám podařilo chlapce přeřadit do ZŠ pro žáky s poruchami chování.

Kazuistika 4.

- Bratři – dvojčata - nastoupila v září, bezprostředně po příjezdu do ČR, do 6.ročníku, původně žili v Libanonu, mají také české občanství.
- Oba chlapci vykazovali sníženou adaptabilitu na prostředí, znalost češtiny nulová, vyžadují komunikaci v angličtině. Česky nemluví ani nerozumí, přestože mají česky mluvícího otce.
- Oba bratři jsou na sobě silně fixovaní, zároveň se mezi nimi objevuje nevraživost, zvláště v závislosti na faktu, že jeden z bratrů (dvojče 1) je vnímavější a rychleji se adaptuje i učí.
- Kvůli mylnému vyhodnocování sociálních situací se často dostávají do konfliktu (hlavně dvojče 2).
- Učební pokroky v hodinách ČDJ jsou minimální až žádné, po půl roce se neposunuli, slovní zásoba nedostatečná, naučené fráze rychle zapomínají.
- Po dvou letech přesvědčování rodičů, aby byla u chlapců provedena komplexní diagnostika a nastavena potřebná podpůrná opatření se podařilo umístit hůře prospívající dvojče (2) do individuálního vzdělávání. Lépe prospívající chlapec postoupil letos do 8. ročníku a vykazuje jednoznačně pokroky v osvojování češtiny i znalostí.

Hlavně pohoda! Když se naši žáci budou cítit příjemně, bude se nám všem učit lépe ☺

Zdroje prezentace

- webové stránky MŠMT
- META – o.p.s.
- CERMAT
- fotografie - FZŠ Brdičkova
- osobní zkušenosti
- praxe na naší škole
- Informace od dalších pedagogů

Kontakty

- mdankova@fzsbrdickova.cz (učitelka ČDJ)
- jkycltova@fzsbrdickova.cz (školní speciální pedagog)
- scserkun@fzsbrdickova.cz (ukrajinská asistentka)

Děkujeme za pozornost!